



#ПЕДДВІЖ «БУДЬ-ЯКА ТВОРЧІСТЬ НЕ ТЕРПИТЬ ШАБЛОНУ», АБО ДОФАМІН ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

«Не загубити жодної дитини, дати можливість розкрити все краще, закладене природою».

Василь Сухомлинський

Чомусь найчастіше згадуємо великого сина Кіровоградщини, коли наближається його ювілей. Учитель учителів же поза часом, поза реформами. Його науковим та художнім працям, його думкам немає ціни. Безперечно, Василь Сухомлинський – це сучасний коуч, учитель-експериментатор, учитель-змінотворець, педагог-новатор... Він не вписувався в рамки свого часу, бо завжди йшов попереду нього. Якби Василь Олександрович жив нині, був би найкрутішим блогером та мав би тисячі підписників. Ми б ставили уподобайки під його дописами та дивилися б прями етери митця педагогіки. Однозначно! Це – «селф-мейд-мен» – людина, яка зробила себе сама на ниві освіти.

Зараз не треба тонути-грузнути в томах науковців, не треба гуглити-перекидатися з мережі в мережу, аби знайти потрібну інформацію. Достатньо просто читати Сухомлинського! Отож наразі кілька крутих ідей для вчителів-предметників; класних керівників, які постійно працюють із тими, кому дають «радість розумової праці, радість успіху в навчанні», кого виховують «серцем, через серце, для серця»; для тих педагогів, які точно знають, «як виховати справжню людину» (В. Сухомлинський). Розглянемо кілька лайфхаків від того, хто сіяв розумне, добре, вічне. (Можливо, запропонований матеріал буде перенасичений афоризмами Вчителя, проте у них суть,



у них золото!). Це можна використати, проводячи семінари, тренінги, методичні серфінги, фокуси тощо. Проведімо уявний діалог з аудиторією педагогів...

Згідно з дослідженнями, щасливі діти частіше досягають успіху в дорослому житті. А хто може виховати щасливу дитину? Безперечно, щасливий учитель. Василь Сухомлинський підкреслював: «Найпрекрасніші і водночас найщасливіші люди ті, хто прожив своє життя, піклуючись про щастя інших». Безсумнівно, це – учителі. Ми

бажаємо щастя кожній дитині, яка навчається саме в нас. Намагаємося, щоб здобувачі освіти відчували себе зігрітими любов'ю й росли людьми, здатними дарувати любов. Чому ж іноді їм буває з нами нудно і щаслива посмішка покидає їхнє обличчя? Хто відбирає у них увагу?

Наші конкуренти – люди, які мають доступ до соціальних мереж, до широкої аудиторії. Це – блогери, користувачі соціальних мереж, які розвивають власний бренд. Їх мета – привертати увагу якомога більшої кількості глядачів і підписників заради визнання, грошей, уподобайок тощо. То чому дитина не слухає учителя та батьків, проте якийсь дядько чи якась тітка її мотивують та надихають? Просто ці люди вміють привертати увагу широкого загалу. Вони вивчають уподобання аудиторії, працюють на неї. Отож який би не був важливий матеріал, якщо він викладається монотонно – дитина не буде його сприймати. «Дати дітям радість праці, радість успіху в навчанні, здобути в їхніх серцях почуття гордості, власної гідності – це перша заповідь вихователя» (В.О.Сухомлинський). Тож не впадаймо у відчай! Подумаймо: як





людина приваблює підписників у соціальних мережах? **Історія успіху!**

Люди прагнуть бачити, як інша людина досягла певного успіху, як досягла результату, як до нього йшла. Які невдачі переживала, як із них виходила, які робила висновки. Проблема патріотичного виховання, духовного зв'язку поколінь всебічно і глибоко розкривається в педагогічній і літературній спадщині В.О. Сухомлинського. За допомогою могутнього українського слова він довів, що генетичний код нашої нації – невмирущий, а українці – нескорені й нездоланні. Таким чином дав путівник, як виховувати справжніх патріотів. То чому б дітям не показати, як звичайні люди стали великими українцями? Розкажімо-покажімо життя Івана Фірцака, який 70 разів ставав чемпіоном на змаганнях гирьовиків і був переможцем конкурсу краси тіла в Парижі. У кишені Петра Яцика було всього 7 доларів. Його перша робота – миття посуду в місцевому ресторані, а згодом сума його пожертв на українські інституції в західному світі перевищує 16 млн доларів. Згадаймо «першого поета в кіно» Олександра Довженка: саме він довів світу, що українське кіно якісне! А Серж Лифар! А Соломія Крушельницька! (Мовчу про письменників, бо ж про них можна круто розповісти на уроках літератури!). Українці займали важливі державні посади в чужих країнах, підкоряли космос та високу моду, знімалися в найкращих фільмах і робили важливі наукові відкриття для людства. Словом, можна в цьому напрямку провести окремий класний захід. Дітям цікаво тоді, коли почуте викликає в них емоції, коли вони можуть провести паралель із власним життям: «Якщо він зміг, то зможу і я!». Усе у ваших руках: методи роботи, прийоми впливу на дитину. Треба лише бажання й уміння обирати вдалу форму подання інформації. Бо ж можна народитися Стусом, але ніколи ним не стати. Усе робіть із запалом, з енергією щастя! Щастя – це справжній стиль життя, уміння знаходити шматочки цього щастя у простих і буденних речах, бути «увімкненим тут і зараз» та просто насолоджуватися тим, що робиш. Тож дайте дітям емоцію! Зробіть їх щасливими! Що для цього треба робити?

✓ **Будьте щасливими самі!**

Діти багато що переймають у вчителів: позитивні емоції, радість, посмішку, настрій також. До речі, о восьмій ранку Сухомлинський залишав письмовий стіл, завалений рукописами та книжками, і виходив

у шкільний коридор зустрічати учнів (хіба це не ранкове коло НУШ? А він це робив ще у радянщину!).

То що ж треба робити вчителю, аби щоранку «бути на позитиві»?

➤ Дбайте про свої емоційні потреби, відпочивайте, створіть для себе затишне місце в домі, де могли б побути наодинці з собою, проводьте час із рідними, не спілкуйтеся з «токсичними» людьми.

✓ **Обирайте здоровий спосіб життя!**

Коли людина щаслива? Звичайно, коли абсолютно здорова! От і дітям, як і будь-якій людині, важливо насолоджуватися сном, фізичними вправами та здоровою їжею.

➤ Проводьте (якщо можна) багато занять на свіжому повітрі: саме в нагоді поради В. Сухомлинського!

✓ **Хваліть дитину!**

Хваліть дітей за те, що вони роблять правильно. Важливо, щоб метою виховання був розвиток мислення зростання (тип мислення, який відображає наше переконання в тому, що людині все під силу. Завдяки наполегливості та зусиллям кожен із нас може досягнути будь-якої мети). Треба вчити дитину розуміти, що **успіх** досягається за допомогою наполегливої праці та старанності. Варто назвати якості **успішної дитини**?

○ **Самооцінка та самоповага** Дитина повинна цінувати себе як особистість, тоді вона зможе розвивати такий підхід, як «можу й роблю», буде відчувати себе здатною та гідною любові.

○ **Бажання вчитися** Без бажання навчатися життя для дитини стане щоденною боротьбою. Хто ж готовий гризти граніт науки – того ніколи не зупинить жодна перешкода на шляху.

○ **Здатність любити** Успішним дітям необхідно любити та відчувати любов. Це основна потреба кожної людини. Розвиваючи в дитини здатність до цього почуття, ви даруєте їй стосунки, зігріті любов'ю протягом усього життя. Якщо людина має високу самооцінку та самоповагу, вона буде шукати та притягувати людей, подібних собі.

○ **Життєстійкість** Щодня дитина зіштовхується принаймні з одним завданням. Щоби стати успішною, вона повинна прийняти будь-який виклик і впоратися з ним, повинна вміти підніматись, оговтуючись від будь-яких можливих поразок (знову стануть у нагоді приклади з життя людей, які «піднялися»). Повинна навчатися мистецтва компромісу.

➤ Щасливі діти, які мають мислення



зростання, уміють досягати успіху та здатні насолоджуватися життям, не надто турбуючись про те, що про них думають інші люди.

✓ **Будьте другом дитині, порадиником**

Дуже важливо, щоб діти відчували зв'язок з учителем. Вони мають знати, що їх люблять, розуміють, визнають і підтримують. Коли ці потреби задовольняються, у них не виникають емоційні розлади, спонукання до ризикованої поведінки та гнітючі думки. «Якщо в школах є насторожені, найжачені, недовірливі і злі діти, то лише тому, що вчителі не взнали їх, не знайшли підходу до них, не зуміли стати їх товаришами. Виховання без дружби з дитиною, без духовної спільності з нею можна порівняти з блуканнями в сутінках» (В. Сухомлинський).

➤ Усе насправді дуже просто, якщо ви любите дітей. Учитель учителів був із тих, для кого фах не вибір, а покликання (він міг побудувати стрімку кар'єру, проте на адміністративній роботі бракувало саме спілкування з дітьми). Якщо ваше серце не наповнюється ніжністю до них, ви, на жаль, обрали не ту професію. Знайдіть щось інше, може, тоді ви станете щасливими.

✓ **Дайте більше можливостей для опанування нових навичок**

Саме вміння, майстерність – це основа для розвитку високої самооцінки. Не так важливо: зазнає дитина невдачі чи досягає успіху в будь-якому занятті, головне – вона опановує вміння, учиться, практикує й набуває правильного ставлення до успіху й невдачі. У Павлівській школі намагалися оцінити не знання, а успіх, перемогу, подолання труднощів.

✓ **Дозвольте дитині відчувати себе потрібною**

Щастя дітей і ваше як особистості багато в чому залежить від відчуття, що ви комусь потрібні. Без цього почуття люди бояться, що їх можуть кинути й забути. У нас є вроджена потреба у приналежності й відчутті власної значущості. Покладайте на дитину відповідальність за виконання класних та громадських обов'язків і показуйте, як ви відчуваєте в ній потребу.

➤ Це дасть дитині відчуття причетності, відповідальності та щастя.

✓ **Розвивайте почуття вдячності**

Згідно з дослідженнями, щастя тісно пов'язане з почуттям вдячності, яке призводить до емоційного благополуччя. Важливо щодня вчити її бути вдячною навіть просто за приємні моменти протягом дня.

Щодня виділяйте час на висловлювання слів подяки та прищеплюйте цю звичку своїм вихованцям.

➤ Таким чином, навичка бути вдячним за те добре, що є в нашому житті, сприяє збільшенню добробуту, оптимізму та щастя і зменшенню негативних почуттів, занепокоєння, невдоволення, депресії. А це потрібно всім: і вчителям, і здобувачам освіти.

✓ **Виховуйте дітей оптимістами**

Незважаючи на те, що діти з оптимізмом сприймають світ, душевне піднесення в них відбувається самостійно, учитель лише допомагає в цьому. В. Сухомлинський зазначав, що «вихователь, буває, сам не розуміючи, що коїть, підрубує коріння оптимізму... – Оптимізм це ніби чарівне кольорове скло, крізь яке навколишній світ здається дитині великим чудом. Дитина не просто бачить і розуміє, вона емоційно оцінює, вона любить, захоплюється, дивується, ненавидить, прагне стати на захист добра проти зла...».

➤ Згідно зі статистикою, підлітки, які навчені шукати позитив у будь-якій проблемі, рідше впадають у депресію. Крім того, оптимісти більш успішні у школі, отримують більше задоволення від сімейного життя й рідше зіштовхуються із тривогами й депресіями.

«У школі, – зазначав Василь Олександрович, – навчають не тільки читати, писати, рахувати, мислити, пізнавати світ, багатства науки й мистецтва. У школі учать жити». Отже, науково-педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського не тільки не втрачає своєї актуальності, а й набуває нового прочитання й усвідомлення. Школа радості Вчителя стала відомою в усьому світі і є дороговказом для педагогіки майбутніх поколінь. Розуміємо: завдання «Школи радості» та НУШ – школи XXI століття – **зробити дитину щасливою!**

Наша праця — це повсякчасна зміна ситуацій, що викликає то посилене збудження, то гальмування... Ловімо ще один лайфхак від Василя Олександровича: найкращий засіб знімати збудження й роздратування, послаблювати пружину гальмування – це гумор. Найбільш напружену ситуацію, яка може викликати інколи дуже тривале роздратування, можна розрядити, якщо ви володієте почуттям гумору.

Для того, щоб ваші семінари, тренінги, методичні серфінги, фокуси, шановні колеги, не були «відбувайлом», відбувалися



цікаво, варто пам'ятати: «Творчість – це незримі ниточки, що об'єднують серця» (В. Сухомлинський). Не забуваймо про сучасний тренд із попкультури. Він широко використовується для комунікації в соцмережах, але може стати й відмінним інструментом для побудови яскравого уроку, цікавого заходу. Це мему! За допомогою них можна лаконічно виразити свою позицію з будь-якого питання, емоції та переживання. Ловіть мему від мене, інсайти від пана Василя й використовуйте із задоволенням!

ІНСАЙТИ ВІД В. СУХОМЛИНСЬКОГО



знання протягом усього життя

вольові зусилля

неупереджене та справедливе ставлення до кожного учня

висока самооцінка

ОПТИМІЗМ

активність

творча спрямованість

умотивованість до реалізації свого потенціалу

мобільність

новаторство

імпровізація

розвиток внутрішнього світу та світу позитивних емоцій, уяви, креативності, впевненості

потреба у творчій самореалізації

розвиток креативності

ОПТИМІЗМ

висока самооцінка

упевненість у своєму успіху

здатність до інноваційної діяльності

досягнення власних вершин творчого й особистісного розвитку

